Adolygiad marchnad o'r sector laeth organig yng Nghymru

O'i gymharu â'r sefyllfa a adroddwyd gan Ganolfan Organig Cymru yn 2003 (Hancock and Haward, 2003), gwelwyd cryn newid yn y farchnad ar gyfer llaeth organig. Tan 2001, yr oedd y farchnad laeth organig wedi ei thangyflenwi ond erbyn 2002, gyda nifer cynyddol o ffermydd llaeth wedi llwyr droi'n organig, roedd y farchnad yn cael ei gorgyflenwi.

Erbyn 2004, gallai cyflenwyr adrodd bod gwerthiannau yn dangos cynnydd o 25%. Yr oedd y cynnydd hwn i'w briodol i:

- **Galw uwch o ganlyniad i ymchwil** a ddangosai bod lefelau uwch o asidau omega ac asid linoleïg cyfunedig mewn llaeth organig o'i gymharu â llaeth confensiynol.
- **Twf yng nghyflenwad cynhyrchion llaeth newydd** gan gynnwys llaeth ffres a chyflasedig, cawsiau meddal ac iogyrtiau.

Erbyn 2005, roedd twf yn y farchnad wedi golygu nad oedd digon o gyflenwadau i ddiwallu ei gofynion, a bu'n rhaid mewnforio llaeth organig i gwrdd â'r prinder hwnnw.

Cododd y pris a delid i gynhyrchwyr am laeth o 23.4c y litr yn 2005 i ragor na 27c y litr yn 2006. Bu hyn yn fodd i ddarbwyllo llawer o ffermwyr confensiynol, a oedd wedi eu dadrithio gan brisiau confensiynol isel, i drawsnewid i ffermio llaeth organig. Yng Nghymru, cynyddasai nifer y ceisiadau OCIS gan ffermwyr llaeth o 4 yn 2004 i 71 yn 2006.

Dengys tystiolaeth ar gyfer 2007 fod y gyfradd drawsnewid yn arafu oherwydd pris porthiant uchel a gwell prisiau yn y sector gonfensiynol.

Cynhyrchiant

- Yn 2005, amcangyfrifwyd bod 50 miliwn litr o laeth wedi ei gynhyrchu ar 180 o ffermydd organig a feddai ar oddeutu 9,500 o wartheg. Mae nifer y daliadau yn uwch na'r ffigwr ar gyfer 2007 isod, ond efallai bod rhai wedi gohirio trawsnewid organig oherwydd diffyg marchnad, neu wedi tynnu'n ôl yn gyfan gwbl o gynhyrchu llaeth.
- Dengys data gan gyrff ardystio bod 86 o gynhyrchwyr llaeth organig a 12 yn y broses o drawsnewid yng Nghymru ym mis Mawrth 2007. Mae hyn yn cynrychioli 4% o gyfanswm y cynhyrchwyr llaeth yng Nghymru.
- Bydd y 12 cynhyrchwr a ddechreuodd drawsnewid yn 2006 yn cyflenwi oddeutu 12 miliwn litr ychwanegol o laeth organig bob blwyddyn ar ôl gorffen trosglwyddo.

Y farchnad

1. Mae sector llaeth y DU yn dal y gyfran ail-fwyaf o'r farchnad organig gyda gwerthiannau o oddeutu £294 miliwn ar lefel adwerthol yn 2005. Mae'r rhan fwyaf o laeth organig yn mynd i'r farchnad hylifol.

Published by Organic Centre Wales, Institute of Rural Sciences University of Wales Aberystwyth, Ceredigion, SY23 3AL. Tel. 01970 622248

Organic Centre Wales and its partners cannot accept any responsibility for the consequences of any actions taken on the basis of its factsheets or other publications.

2. ABC1 yw prynwyr llaeth organig yn bennaf. Mae ganddynt arferion siopa amrywiol, maent yn defnyddio amrywiaeth o farchnadoedd adwerthol, ac y maent eisiau gwybodaeth i'w cynorthwyo i wneud penderfyniadau prynu ac i gyfiawnhau premiymau prisiau.
3. Ymddengys bod cydberthyniad positif rhwng y cynnydd yng ngwerthiant llaeth a chynhyrchion llaeth organig, a'r cyhoeddusrwydd a roddir i ganlyniadau ymchwil parthed manteision iechyd llaeth organig.
3. Tyfodd gwerthiannau llaeth hylifol organig yn y DU o 73.8 miliwn litr yn 2004 i 158 miliwn litr yn 2006. Bydd y twf a ragwelir yn y galw am laeth organig, os y'i gwireddir, yn creu cyfleoedd newydd ar gyfer cynhyrchwyr sy'n fodlon trawsnewid.

- Mae'r llaeth hylifol organig a gynhyrchir yng Nghymru (h.y. nad sy'n cynnwys llaeth a ddefnyddir ar gyfer prosesu) yn ffurfio 7.5% o gyfanswm y llaeth organig a werthir yn y DU, ac yn cynrychioli 7.5% o gyfanswm y gwariant Prydeinig ar laeth organig.
- Fodd bynnag, y mae hyn yn cynrychioli dim ond 25% o gyfanswm y llaeth organig a gynhyrchir yng Nghymru sydd, yr amcangyfrifir, yn 50 miliwn litr.

CYNHYRCHIAD A GWERTH LLAETH HYLIFOL ORGANIG, CYMRU A'R DU, 2007

	Llaeth a gynhyrchir		*Gwariant*	
	Miliwn litr	*%*	*£ miliwn*	*%*
Cymru	11.26	7.5	8	7.5
Y DU	150.38	100	107	100

Ffynhonnell: TNS ac MDC[1]

Cynlluniau a Chamau angenrheidiol

1. Y **gyrwyr marchnad** allweddol yw

- Cyhoeddusrwydd ynglŷn â manteisio iechyd llaeth organig,
- Pryderon ynglŷn â lles anifeiliaid,
- Mwy o ddiddordeb o du adwerthwyr mawrion.

2. Y **prif gyfyngiadau** ar ddatblygiad y farchnad laeth organig yw

- Cyflenwadau annigonol,
- Diffyg hyrwyddo,
- Problemau yn ymwneud â dosbarthu,
- Cynhyrchu tymhoraidd,
- Costau porthi uwch,
- Prinder cyfleusterau prosesu.

1. Cytunir bod angen i'r holl ddiwydiant llaeth organig wneud cynlluniau i sicrhau na fydd nifer y ffermydd llaeth sy'n trawsnewid yn arwain at y problemau gorgyflenwi a brofwyd yn y gorffennol.

Cyfeiriad: Hancock, J. ac R. Haward (2003) *Improving Market Intelligence For Organic Dairy Production In Wales.* Canolfan Organig Cymru, Aberystwyth
http://www.organic.aber.ac.uk/library/Improving%20market%20intelligence%20for%20organic%20dairy%20production.htm

[1] http://www.mdcdatum.org.uk/Retailer%20Data%20&%20Prices/tnsliquidmilk.html